

Meghalt Konecsni György

Hatvankét éves korában elhunyt Konecsni György kétszeres Kossuth-díjas festőművész, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze, a Képzőművészeti Főiskola és az Iparművészeti Főiskola tanára. A két főiskola saját halottjának tekintj Konecsni Györgyöt. A temetés időpontját később állapítják meg.

*

Két éve még kiállításának örültünk. Tavaly és az idén még plakátjait kerestük, köszöntöttük az utcán. És most nincs többé közöttünk. Nehéz ezt elhinni. Hiszen annyi mindenre készült még. Tanítani akart, dolgozni, tervezni. Szükségünk volt rá. Kellett minden vonása. Kellettek művei, plakátjai, amelyekkel eligazított, felhívott, reánk kiáltott az utcán, egyszerű, tiszta szavakkal mondván el mindnyájunknak a legfontosabbakat: történelmi évfordulókra emlékeztető műveinek erős hangjával figyelmeztetve, mivel tartozunk múltunknak és jelenünknek — önmagunknak. És kellettek szavai, nevelő tanácsai, amelyeket önzetlen bőséggel szórt szét tanítványai, a Képzőművészeti Főiskola és az Iparművészeti Főiskola alkalmazott grafikus növendékei között.

Hatvankét éves volt — 1908-ban született. A Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyula osztályában festészetet tanult — azután grafikus lett, plakáttervező. Pályáját — úgy tűnhet —, a körülmények alakították: a harmincas évek gazdasági válsága terelte az alkalmazott grafikusok táborába. Am hamarosan megújítója, irányító mestere lett ennek a nehéz, nagy figyelmet és felkészültséget igénylő műfajnak, bebizonyítva, hogy nem csupán kenyere, de

hivatása is a plakáttervezés.

Már első műve (a „Gyógyvizben fürödj” — a fővárosi fürdők hirdetése), a friss hang új csengésével robbant be a kor plakátművészetébe, az új tárgyiasság száraz modora után a lágyabb színekkel formált törekvéseket jelentve be. S ehhez a színvonalhoz, ehhez az igényhez maradt hűséges mindvégig. Sohasem „termelte”, mindig alkotta műveit, átgondoltan, alaposan, komponálva meg tömör nyelvű műveinek szimbólumait.

A távozótól búcsúzva a maradt könnyen elragadja a fájdalom. Am, ha ma arról beszélünk, kit és mit veszítettünk el Konecsni György halálával, nehéz túloznunk. Hisz elkötelezett, nagy művész távozott közülünk. Birián munkái mindennel rendelkeztek, ami egy jó plakát fegyvere lehet. Megvolt bennük a lélektani érzékenység, a kínálkozás és a figyelemfelkeltés valamennyi kelléke. És még valami, ami nélkül mindez keveset ér: az őszinteség.

Művészi talentuma, stílus-teremtő képessége a plakátművészet klasszikusai közé emelte Konecsni Györgyöt. Első, már említett műve, s a későbbiek, a harmincas, negyvenes években utána sorakozók: a „Zebrás” állatkerti plakát, a Fővárosi Gázművek embléma-emberkéjének életet adó „Gáz fűt és hűt” jelszavú plakát, vagy a Kakaspaszta hirdeteménye ma már stílustörténeti tetteknek számít.

Életművének jelentősége, plakátművészetünk igazi forradalmát, azonban nem ezek jelentik elsősorban, hanem azok a tiszta meggyőződéstől és a belőle fakadó agitatív erőből fűtött művek, amelyekkel Konecsni György a felszabadulás perceitől kezdve segítette, támogatta az újjáéledő ország talpraállását és győzelmes társadalmi harcait.

Ezek azok a művei, amelyek őszinte, tiszta hittől vezérelt szellemét és — ma már sajnos, ezt is hozzá kell tennünk — emléket igaz mivoltában őrzik közöttünk. Most is emlékezünk rájuk: az első újjáépítési plakátra, amellyel, a kinyitott pinceablakba tett cserép virág képével a szabad levegőre tárulkozó új élet hitét hirdette a még romos falakon; s a következőkre: a háború, a militarizmus szellemével küzdő antifasiszta plakátokra — a „döbolók, döbolók egy-kettőre, katonák, katonák, csak előre...” feliratú és a szögesdróttal béklyózott galambot ábrázoló Soha többé jelszavú kompozíciókra —; a Szabad Nép emlékezetes plakátjaira; a választásokra készített — s végül „A kenyér itt kezdődik”, valamint az „És mégis lesz kenyér” hitét, bizonyosságát kiáltó kompozíciókra. Nem lehet őket elfelejteni. Életünk, történelmünk egy darabja fűződik hozzájuk; ugyanúgy, ahogy nemrégiben, az első magyar proletárpárt születését is az ő tömör nyelvű, az építés hangulatát sugárzó plakátja idézte fel az utcán járók előtt.

Konecsni György pályája során azonban soha nem elégedett meg egyetlen műfajjal. Nem kedvelte az „egyhúru hangszereket”. 1949 után fellelevenítette, újra kezdte festői munkásságát: Kádár Györggyel közösen megkomponálta a Vihar előtt című monumentális vásznát, Dózsa György parasztforradalmának e nagy lélegzetű emlékképét, majd a mozaik műfajában kísérletezett — megalkotván a többi között az MSZMP Zala megyei székházának mozaikkompozícióját.

Hosszúra nyúlna azonban a sor, ha Konecsni György minden kísérletét, minden művét fel akarnánk sorolni; ha meg akarnánk említeni és érdeme szerint méltatni például kitűnő illusztrációit, amelyeket a Bánk bán legutóbbi kiadásához készített a Szépirodalmi Könyvkiadó felkérésére.

Keveset mondunk most, ha azzal búcsúzunk Konecsni Györgytől, hogy nagy művészt veszítettünk távozásával. Munkája közben veszítettük el őt, nagy terveit nem tudja valóra váltani már — művek egész sorát is elvesztettük tehát hirtelen halálával.

Horváth György